

Projecte educatiu del centre. Elaboració i actualització

I. Objectius

- Valorar l'oportunitat d'actualitzar el Projecte Educatiu de Centre com a marc educatiu de la institució escolar.
- Adequar el plantejament institucional del centre a la nova perspectiva educativa.
- Promoure la participació de la comunitat educativa en l'elaboració del PEC.

II. Introducció

El projecte educatiu de qualsevol institució educativa constitueix el marc de referència de tota la seva activitat escolar. No només pretén recollir els trets d'identitat i els objectius generals, sinó que tendeix a orientar les actuacions educatives i a promoure la col·laboració de tots els agents implicats, i ho fa, a més, amb una doble projecció: interna (cap a la institució escolar) i externa (cap a l'entorn).

El PEC és una estructura en forma de xarxa que relliga altres plans, programes i projectes i els dóna coherència. És l'instrument que permet incorporar noves peces al sistema escolar de manera harmònica i les acaba ajustant de manera cooperativa. A la vegada, és l'eina que permet a la institució educativa expandir-se més enllà del recinte escolar i participar dels projectes de barri, de ciutat, de territori i de país.

El PEC ha de ser l'expressió dinàmica de la planificació dels equips directius, de la participació de les famílies, de la realitat educativa dels centres en cadascuna de les deliberacions de l'equip docent, de les celebracions escolars, de les activitats lectives i extraescolars, etc.

És indispensable que els PEC estiguin tan vius com canviants són les societats en què participen els centres educatius.

III. Actualització del PEC

El projecte educatiu de centre ha de ser no sols la fotografia del present de cada institució educativa, sinó que, a més, ha de contribuir a la promoció del canvi cap a la millora mitjançant l'eficàcia en l'assoliment dels objectius i l'eficiència en l'administració dels recursos.

Abans d'encetar el procés d'actualització ens caldrà:

1. Tenir accés a la normativa educativa que promou el desenvolupament del PEC i fer una lectura compartida amb el propòsit que cada escola fes les aportacions de major rellevància. Els fonaments de dret ens permetran definir els objectius educatius segons els objectius socials i polítics del context. Cal conèixer-los per adequar el canvi a les demandes que la societat fa a l'educació.
2. Posar de manifest la conveniència de no perdre l'oportunitat de consolidar les bones pràctiques i de reorientar els processos de millora. S'ha d'entendre la renovació del PEC com una oportunitat fruit del pacte que vincula tothom que hi participa. L'actualització del PEC ha de tendir a mantenir estable una part de l'estructura de la xarxa per poder promoure el canvi en una altra part del sistema.
3. Partir dels antecedents de les nostres comunitats educatives i de les experiències prèvies de les persones que l'hem de desenvolupar. És important saber incorporar a aquests antecedents les noves atribucions que s'assignin (als òrgans unipersonals i col·legiats de govern i de participació i als membres de la comunitat educativa) Aquestes noves assignacions són les que recullen el veritable component d'actualització del PEC i les que propiciaran un canvi en la cultura de les nostres escoles.
4. Determinar quins són els elements constitutius de tot PEC a través de la normativa educativa que els regula (vegeu annex 1)

Podem concloure que per a l'actualització del projecte educatiu de centre cal tenir presents aquests factors:

- La normativa vigent que regula el procés d'actualització.
- Els antecedents de fets.
 - La vocació de continuïtat amb perspectiva de millora.
 - La definició del Projecte Educatiu del Centre.
 - Ha de recollir la identitat del centre, entenent com a tal el caràcter propi expressat en termes d'autodefinició.
 - Ha d'expressar els objectius de la institució escolar mitjançant el recull dels objectius generals que proposa l'administració educativa (component social i polític) i la implementació d'aquests amb els objectius generals que assumeix la fundació educativa (component institucional).
 - Ha d'orientar els mecanismes de desenvolupament dels objectius d'acord amb el context escolar mediat i immediat.
 - Ha de recollir les prioritats educatives de forma genèrica i les característiques de la comunitat educativa centrant-se especialment en el professorat, l'alumnat, les famílies, els serveis educatius, i el personal d'administració i serveis. En especial, cal que el PEC promogui la col·laboració entre aquests sectors diferents, així com la relació amb l'entorn.

- Ha de preveure la possibilitat d'integració del Projecte Educatiu de Centre en el projecte educatiu de ciutat (o de territori).
- El desenvolupament del Projecte Educatiu del Centre.
 - Cal explicitar els principis educatius en què pretén desenvolupar-se l'acció educativa. A tall d'exemple poden definir principis entorn de la qualitat pedagògica desitjada; la direcció responsable; la dedicació i professionalitat docents; la coresponsabilitat familiar; el compromís educatiu i social; la preservació de l'equitat; el respecte a les idees, creences, procedència, llengua i cultura; la voluntat d'integració a l'entorn; l'avaluació de la gestió...
 - Específicament, cal atendre al desenvolupament de les línies mestres quant a:
 - Aspectes pedagògics:
 - Programacions anuals (PGA)
 - Promoure la coordinació docent, especialment a través del pla d'acció tutorial.
 - Establir els criteris d'atenció a la diversitat, prioritàriament mitjançant l'elaboració del pla d'atenció a la diversitat.
 - Planificar la formació, especialment amb el Pla de Formació de Centre (PFC).
 - Possibilitar la innovació educativa mitjançant programes específics, consolidació de bones pràctiques i intercanvis amb l'entorn.
 - Incorporar el plantejament respecte de les llengües, específicament i inexcusablement a través del Projecte Lingüístic de Centre.
 - Aspectes organitzatius:
 - Establir l'estructura i les relacions pròpies de les nostres escoles quant als professionals que hi participen, els òrgans unipersonals i col·legiats, i els mecanismes de coordinació.
 - Determinar les Normes d'Organització i Funcionament del Centre (NOFC).
 - Promoure la participació ordenada dels diferents sectors de la comunitat educativa, especialment mitjançant el projecte de convivència.
 - Proposar el grau de coresponsabilitat de les famílies, especialment mitjançant la carta de compromís educatiu.

- Facilitar el procés d'integració i participació en les activitats de la comunitat educativa, especialment mitjançant el Pla d'Acollida i Integració (PAI).
- Aspectes de gestió:
 - Definir la tipologia de plantilla de professionals, docents i no docents.
 - Concretar el desplegament del Projecte Educatiu de Centre

Índex d'un possible desplegament del PEC

1. Fonaments de dret

2. Antecedents de fets

- El perquè de l'actualització del Projecte Educatiu del Centre
- Canvis en la normativa vigent
- Actualització de noves atribucions a les diverses escoles

3. La institució

- Caràcter propi del centre
- Principis
- Identitat del centre
- Valors, missió, visió

4. La comunitat educativa

- Col·laboració entre els diversos sectors de la comunitat educativa
- Relacions amb l'entorn social
 - Ajuntament i altres institucions públiques
 - El projecte educatiu de zona
 - Els plans socioeducatius
 - La coordinació amb altres centres escolars.
 - Projectes intercentres
 - Programes internacionals
 - Premis i concursos

5. El context escolar

- Característiques de l'entorn social i cultural del centre
- Necessitats educatives dels alumnes
- L'arquitectura i el disseny escolar

6. Criteris pedagògics

- Prioritats i plantejaments educatius. Fonaments teòrics(intel·ligències múltiples, principis de la neurociència, Waldorf, Montessori...)
- Principi de no-discriminació i educació inclusiva
- A favor de l'èxit escolar

- Marc curricular
- Concreció dels objectius
- Competències bàsiques
- Enfocaments pedagògics
- Criteris d'avaluació
- Concreció i desenvolupament dels currículums
 - Desplegament curricular
 - Tractament transversal en les àrees de l'educació en valors
 - Organització pedagògica en l'educació infantil
 - Organització pedagògica en l'educació primària
 - Organització pedagògica en l'educació secundària
 - Criteris d'atenció a la diversitat
 - Altres actuacions que caracteritzen el centre

7. Els indicadors de progrés

- De context
- De recursos
- De processos
- De resultats
- La programació general anual de centre i la memòria anual
- El Projecte Lingüístic de Centre
- La formació permanent i el Pla de Formació de Centre

8. Criteris organitzatius

- Estructura organitzativa de la institució
- Organigrama de centre
- Activitats complementàries
- Activitats extraescolars
- Serveis escolars
- La biblioteca escolar
- La carta de compromís educatiu
- Les normes d'organització i funcionament de centre (NOFC)

9. Desenvolupament del PEC en altres plans i programes de centre

- El Pla d'Acció Tutorial (PAT)
- El Pla de Convivència (PdC)
- El Pla d'Acollida i Integració (PAI)
- Els Projectes d'Innovació Educativa (PIE) i les bones pràctiques
- El Pla de Lectura de Centre (PLEC)
- El Pla TAC
- Pla d'Atenció a la diversitat (PAD)
- Projectes d'Aprenentatge i Servei (APS)

10. Avaluació del Projecte Educatiu del Centre

11. Concreció del Projecte Educatiu de Centre en el Projecte de Direcció de cada escola

12. Mecanismes d'ampliació i actualització del Projecte Educatiu del Centre

Bibliografia

- Generalitat de Catalunya. Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. Barcelona. DOGC núm. 5686 de 05/08/2010. Pàg. 61485.
 - Ministeri d'Educació. Llei orgànica 2/200, de 3 de maig, d'educació. Madrid. BOE núm. 106 de 04/05/2006. Pàg. 17158.
 - Generalitat de Catalunya. Llei 12/2009, de 10 de juliol, d'educació. DOGC núm. 5422 de 16/07/2009. Pàg. 56589.
 - Generalitat de Catalunya. Decret 102/2010, de 3 d'agost, d'autonomia dels centres educatius. Barcelona. DOGC núm. 5686 de 05/08/2010. Pàg. 61485.
 - Generalitat de Catalunya. Decret 155/2010, de 2 de novembre, de la direcció dels centres educatius públics i del personal directiu professional docent. DOGC núm. 5753 d'11/11/2010. Pàg. 82840.
-